

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 19Co/144/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8813203749
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zlata Simková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2016:8813203749.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zlata Simkovej a členov senátu JUDr. Gabriely Világiovej a JUDr. Martina Barana v právnej veci žalobcu: CD Consulting, s.r.o., so sídlom K červenému dvoru 3269/25A, 130 00 Praha 3, P.O.Box: Nagano office Center, Česká republika, IČO: 264 29 705, právne zastúpeného Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Grösslingova 4, 811 09 Bratislava, proti žalovanému: G. U., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. XXX, XXX XX H., o zaplatenie 312 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou, č.k. 10C/435/2013-84 zo dňa 10.02.2016 takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.

Žalobca nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania a žalovanému sa náhrada trov odvolacieho konania nepriznáva.

odôvodnenie:

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom zamietol návrh, náhradu trov konania účastníkom nepriznal. Zároveň zastavil konanie v časti o zaplatenie zmenkového úroku v časti 0,19 % denne za jednotlivé obdobia z určenej istiny pre čiastočné späťvzatie žalobcom. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že súd je povinný aj v spotrebiteľských veciach skúmať aj právny vzťah, ktorý zmenka zabezpečuje a posudzovať zmenku podľa právnych predpisov upravujúcich spotrebiteľské právo. Uviedol, že dohoda o vyplnení zmenky je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, ako zmluvné dojednanie vyznieva výrazne v neprospech spotrebiteľa. Uviedol, že dohoda o vyplnení zmenky bola súčasťou všeobecných zmluvných podmienok pripravených vopred právnym predchodcom žalobcu, žalovaný nemal možnosť nijakým spôsobom ju ovplyvniť. Uzavretím dohody o vyplnení zmenky veriteľ môže podľa vlastného uváženia vyplniť zmenku v rozsahu všetkých peňažných záväzkov voči dlžníkovi. Takto formulovaná dohoda o vyplnení blankozmenky predstavuje pre spotrebiteľa dohodu vykazujúcu znaky zjavnej neurčitosti a nezrozumiteľnosti, čo sú ďalšie dôvody jej neplatnosti. V zmysle zákona č. 258/2001 Z.z. mohol veriteľ žalovaného v prípade platnosti tejto spotrebiteľskej zmenky vyplniť zmenku nanajvýš na sumu istiny navýšenej o 30 %. Veriteľ vyplnil zmenku v rozpore s týmto ustanovením.

Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie žalobca. Uviedol, že napadnuté rozhodnutie je prekvapivým rozhodnutím a preto predstavuje odňatie možnosti konať pred súdom. Prekvapivosť rozhodnutia vyplýva z toho, že žalovaný uplatnený nárok nepoprel, no napriek tomu súd žalobu zamietol a rozhodnutie je v rozpore s konštantnou judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Namietol taktiež to, že prvostupňový súd vykonal dokazovanie úverovou zmluvou, exekučným spisom a ďalšími listinnými dôkazmi, ktoré neboli navrhnuté účastníkmi konania. Súd by mal vychádzať len zo skutočností tvrdených účastníkmi a vykonávať dôkazy, ktoré navrhli účastníci konania.

Poukázal na to, že predložil súdu ako dôkaz o svojich nárokoch platnú zmenku, ktorá spĺňa všetky formálne a materiálne náležitosti v zmysle zmenkového a šekového zákona, pričom aj keď súdu je umožnené, aby v sporovom konaní vykonal aj iné dôkazy, ktoré účastníci nenavrhli, je to možné využiť len výnimočne, ak je to nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. V danej veci súd mohol rozhodnúť len z predloženej zmenky.

Predpokladom vydania rozsudku bolo výlučne predloženie originálu zmenky, ako cenného papiera s tým, že žalovaný v zmysle nariadenia mohol vzniesť námietky voči zmenke, čo však neurobil a akékoľvek iné námietky musia byť odmietnuté z dôvodu uplatnenia koncentračnej zásady. Súd pritom z vlastnej iniciatívy bez návrhu žalovaného na farchu žalobcu vykonal dokazovanie, ktoré údajne preukázalo charakter žalovaného ako spotrebiteľa, hoci sa na tieto skutočnosti žalovaný neodvolával. Súd teda ochranu žalovanému nanútil bez jeho vôle, čo je neprijateľné v právnom štáte a predstavuje zásah do práva na spravodlivý súdny proces. Zároveň súd vychádzal pre neho z nesporných skutočností, keď poukázal, že zmenka je zabezpečovacím inštitútom pre zmluvu o úvere so spoločnosťou Pohotovosť, s.r.o. Tieto skutočnosti však neboli tvrdením ani jedného z účastníkov konania a súd tieto fakty abstrahoval z dokazovania, ktoré sám navrhol. Účastníci konania sa k týmto skutočnostiam ani nevyjadřili.

Prvostupňový súd dospel k rozhodnutiu na základe aplikácie nesprávnych právnych predpisov. Poukazuje v odôvodnení svojho rozhodnutia na to, že dohoda o vyplnení zmenky je neplatná, pričom nie je pravdou, že došlo k zneužitiu postavenia žalovaného, nakoľko je známe, že pri podpísaní zmenky bude musieť osoba, ktorá ju podpísala, túto na vyzvanie zaplatiť.

Podľa dovolateľa konaním súdu došlo k porušeniu základného práva na spravodlivý súdny proces, pričom žalobca je majiteľom zmenky na základe indosamentu a nie je účastníkom akéhokoľvek spotrebiteľského vzťahu. Zmenka je bezvadná a platná a je samostatným abstraktným záväzkom neakcesorickej povahy. Nie je možné ju spájať a podmieňovať inými okolnosťami než sú na zmenke uvedené, a preto prvostupňový súd ignoroval predmet sporu. Predmetom konania je výlučne zmenka. Prvostupňový súd ignoroval ustanovenia Zákona o zmenkách a šekoch, pričom dôkazné bremeno pri takýchto konaniach spočíva na žalovanom, nie na súde. Tým bola porušená zásada zachovania rovnosti strán, pričom následkom tohto konania bolo nesprávne rozhodnutie vo veci, nakoľko súd prihliadol aj na skutočnosti a dôkazy, na ktoré nebolo možné prihliadnúť.

Namietol, že prvostupňový súd vyhodnotil zmenku ako neplatnú, ako vadnú zmenku, no len z kauzálnych námietok, ktoré však v konaní nikto nevzniesol a ani ich nikto nepreukazoval. Žalobcovi nie je známy obsah údajného zmluvného záväzku medzi žalovaným a remitentom zmenky. Poukázal na to, že zmenkový záväzok je samostatný a oddelený od prípadného záväzku, ktorý bol pôvodom pre jeho vznik. Zmenka je zmenkou podľa zákona a je platnou, a tým aj nárok žalobcu. V konaní nikto okrem súdu netvrdil, že žalovanému bol poskytnutý spotrebiteľský úver, a preto rozhodnutie súdu odňalo možnosť konať žalobcovi pred súdom. Taktiež nie je možné vychádzať z toho, že dohoda o vyplňovanom práve blankozmenky predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku, nakoľko Zákon o spotrebiteľských úveroch pripúšťal na zabezpečenie nárokov zo spotrebiteľského úveru vystaviť zmenku. Limitovaná bola len výška vo vzťahu k aktuálnej výške dlhu v čase jej vyplnenia. Zároveň žalobca poukázal na rozhodnutia súdov Slovenskej republiky v obdobných veciach a žiadal zmeniť napadnutý rozsudok tak, že odvolací súd návrhu vyhovie a prizná trovy odvolacieho konania.

Krajský súd (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní podľa § 10 ods. 1 Zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“), vzhľadom na včas podané odvolanie (§ 204 ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v zmysle zásad vyplývajúcich z ustanovenia § 212 O.s.p. a bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. s tým, že miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku zverejnil na úradnej tabuli súdu dňa 22.06.2016 a zistil, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je vo výroku vecne správne.

Súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav a správne vo veci rozhodol. Argumentácia žalobcu v odvolaní neobstojí, a to aj s ohľadom na spoločné stanovisko Najvyššieho súdu SR vo veciach občianskoprávných a obchodnoprávných, zverejneného v Zbierke stanovísk NS a súdov SR č. 8/2015 na str. 1.

Podľa tohto spoločného stanoviska „Ak navrhovateľ ako dôkaz osvedčenia uplatneného nároku doloží zmenku, platí bez ohľadu na povahu procesného nástroja, ktorý navrhovateľ použil, že:

1. pokiaľ z akýchkoľvek okolností prejednávanej veci vyplynie konajúcemu súdu súvislosť s nekalou povahou či neprípustnosťou uplatneného nároku, je tento ex offo povinný zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti úkonu, v ktorom má nárok základ;

2. pokiaľ súd nevzhliadne žiadnu nekalosť či neprípustnosť predloženého návrhu, súd pristúpi k prieskumu uplatneného nároku v rozmedzí prípadne vznesených námietok zohľadňujúc ich rozsah a povahu, pri rešpektovaní povinnosti posúdiť prípadnú absolútnu neplatnosť úkonu, ak to z vykonaného dokazovania vyplynie.

II. Ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve, aplikujúc právnu úpravu platnú a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená.

III. Aj v prípade, že nie sú podané kauzálne námietky vystaviteľom zmenky (bez ohľadu na to, či je spotrebiteľom), ktorý je na strane žalovaného, je možné preskúmať a podľa okolností prípadu posúdiť nárok na uplatnený zmluvný úrok ako nárok uplatnený v rozpore s dobrými mravmi, ak výška uplatneného nároku podľa úvahy súdu takýto exces dosahuje.“

Ďalej zo stanoviska vyplýva, že „Z judikatúry Súdneho dvora EÚ vyplýva všeobecná zásada, podľa ktorej špecifiká súdneho konania, ktoré prebieha v rámci vnútroštátneho práva medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, nemôžu predstavovať skutočnosť spôsobilú ovplyvniť právnu ochranu, ktorá podľa ustanovení smernice 93/13/EHS spotrebiteľovi musí byť poskytnutá, čo potvrdzuje aj článok 14 smernice 87/102/EHS.

Na prebiehajúce konania sa aplikuje Nariadenie (pozn. jedná sa o nariadenie č. 861/2007), ktoré je právnym predpisom EÚ s priamym účinkom. Cieľom Nariadenia je zjednodušenie, urýchlenie cezhraničných konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu, zníženie nákladov a zaručenie rovnakých podmienok pre veriteľov a dlžníkov (ods. 7 a 8 preambuly nariadenia). Pri postupe podľa nariadenia je súd povinný rešpektovať právo na spravodlivý proces a zásadu kontradiktórneho konania, a to najmä pri rozhodovaní o potrebe ústneho pojednávania a o spôsobe a rozsahu dokazovania, ktoré je nevyhnutné pre vydanie rozhodnutia (ods. 9 preambuly a článok 9). Uplatňuje sa v občianskych a obchodných veciach v cezhraničných prípadoch, bez ohľadu na povahu súdu, ak celková hodnota nároku bez navýšenia o úroky, náklady a výdavky nepresahuje čiastku 2000 eur v čase doručenia žalobného formulára na súd (článok 2 ods. 1). Nariadenie nevylučuje z vecnej pôsobnosti spotrebiteľské spory, v ktorých spotrebiteľ môže byť účastníkom na strane navrhovateľa alebo odporcu. Z článku 4 odseku 4 nariadenia vyplýva, že ak sa súd domnieva, že informácie, ktoré poskytol navrhovateľ, nie sú dostatočne jasné alebo primerané, alebo ak formulár návrhu nie je správne vyplnený, a pokiaľ sa pohľadávka nezdá byť zjavne neopodstatnená alebo návrh neprípustný, dá navrhovateľovi možnosť formulár návrhu doplniť alebo opraviť alebo predložiť určené doplňujúce informácie alebo doklady, alebo vziať návrh späť, a to v lehote, ktorú určí. Ak dospeje súd k záveru, že nárok je zjavne neopodstatnený alebo návrh je neprípustný alebo ak navrhovateľ formulár návrhu v určenej lehote nedoplnil alebo neopravil, súd návrh zamietne (neopodstatnenosť nároku alebo neprípustnosť návrhu sa posudzujú podľa vnútroštátneho práva - odsek 13 preambuly nariadenia). Z článku 19 nariadenia vyplýva, že pokiaľ nariadenie neustanovuje inak, európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa riadi procesným právom členského štátu, v ktorom sa konanie vedie.

Vo vzťahu k aplikácii Nariadenia tak možno konštatovať, že toto nekladie žiadne prekážky v možnosti preskúmať doložené listiny súdom a je možné aplikovať všetky procesnoprávne princípy použiteľné v slovenskom právnom poriadku. Predovšetkým aplikáciu znalosti určitých okolností súdu z jeho činnosti (notoriety) a zohľadnenie ochrany slabšieho v konaní, či ochrany dobrých mravov. Z Nariadenia nevyplýva povinnosť súdu automaticky návrhu vyhovieť. Aj v prípade absencie aktivity žalovaného v konaní, pokiaľ súd vzhliadne v návrhu také skutočnosti, ktoré ho povedú k záveru o neprípustnosti návrhu, návrh zamietne, čo vyplýva priamo z čl. 4 bod 4. Z procesného hľadiska teda k návrhu môže súd pristupovať s rovnakou mierou ingerencie, ako k akémukoľvek inému návrhu uplatnenému v konaní pred súdom, riadiac sa len osobitnými pravidlami týkajúcimi sa určitej časovej náročnosti v zmysle

uložených lehôt podľa Nariadenia. Súd môže konať aj formou nariadeného pojednávania, nemusí to byť vždy len na základe návrhu účastníka, ale aj keď to sám považuje za potrebné. Nariadenie je procesný prostriedok, ktorý konanie urýchľuje, ale nebráni postupovať s rešpektovaním vyššej súdnej ochrany spotrebiteľa vykonaním potrebného dokazovania. Úvaha týkajúca sa prieskumu uplatneného nároku s oporou v doloženej zmenke nemôže byť ovplyvnená povahou použitého procesného nástroja. Skúmanie prípadnej absolútnej neplatnosti úkonu, ku ktorej pristupuje súd ex offo, nie je Nariadením nijako vylúčená.“

K ochrane spotrebiteľa vo vzťahu k zmenkám zo stanoviska vyplýva, že

„Ani nariadenie ani OSP neobmedzuje odporcu v tom, aké námietky môže uplatniť. Ak by vzhľadom na uplatnené námietky odporcu súd dospel k záveru, že navrhovateľ vedome konal na škodu odporcu ako dlžníka z indosovanej zmenky, pretože pri nadobudnutí zmenky, na ktorej je uvedené číslo spotrebiteľskej zmluvy vedel, že sa jedná o zmenku na rad, ktorá v zásade zbavuje dlžníka možnosti uplatniť voči novému majiteľovi zmenky námietky v zmysle § 17 ZZŠ a z údajov o čísle zmluvy (tzv. hodnotová doložka, ktorá informuje o kauzálnom vzťahu vedúcemu k použitiu zmenky a okolností svojich vzťahov k remitentovi musel vedieť, že zmenka sa týka spotrebiteľského vzťahu), výkon práva navrhovateľa by tak vzhľadom na konkrétne zistené okolnosti bol v rozpore s dobrými mravmi podľa ust. § 3 OZ, ako aj so Zákonom o spotrebiteľských úveroch v znení platnom do 31.12.2010, pretože indosácia zmienok zabezpečujúcich záväzok dlžníka zo spotrebiteľskej zmluvy v posudzovaných okolnostiach predmetných prípadov bola v rozpore s ust. § 4 ods. 7 citovaného zákona v znení platnom do 31.12.2007; toto platí aj pre ust. § 4 ods. 6, 7 cit. zákona v znení platnom od 1.1.2008 do 31.12.2010.

Pokiaľ by sme dospeli k záveru, že pri vymáhaní dlžnej sumy z indosovanej zmenky súd nemá možnosť hodnotiť obsah spotrebiteľskej zmluvy a rozhodnúť o nekalosti niektorých zmluvných podmienok či zhodnotiť platnosť zmenky samotnej, išlo by o neprijateľné zníženie právnej ochrany prináležiacej spotrebiteľovi a o porušenie zásady efektivity. Rigidná aplikácia ust. § 17 ZZŠ by spôsobila spotrebiteľovi nepríjemné ťažkosti pri až následnom možnom domáhaní sa ochrany svojich práv (ust. §17 obsahuje úpravu, podľa ktorej kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobudnutí zmenky konal vedome na škodu dlžníka). Prijatie výkladu smerujúceho k povinnosti spotrebiteľa bez výhrad uspokojiť veriteľa - nadobúdateľa indosovanej zmenky a až následne ho žalovať o náhradu škody, s povinnosťou v takomto konaní dokazovať, že nadobúdateľ zmenky konal vedome na škodu dlžníka, by v konečnom dôsledku viedlo k prenosu povinnosti na spotrebiteľa spôsobom, ktorý je podľa právnej úpravy ochrany spotrebiteľa neprijateľný.“

V danom prípade z predloženej zmenky aj podľa názoru odvolacieho súdu vyplýva, že sa jedná o zabezpečovaciu blankozmenku vystavenú v prospech spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s.r.o., t.j. spoločnosti, ktorá poskytuje nebankové úvery. Vystaviteľom zmenky je fyzická osoba bez toho, aby bolo z údajov možné posúdiť, že sa jedná o podnikateľa. Zo zmenky vyplýva zmenkový úrok 0,25 % denne od určitého dátumu. Aj podľa názoru odvolacieho súdu, dohoda o vyplňovacom práve je neplatná, pretože umožňovala veriteľovi zo spotrebiteľského úveru bez akejkoľvek kontroly súdu alebo iného orgánu na ochranu spotrebiteľa podľa vlastnej úvahy vyplniť zmenku zabezpečujúcu úver. Zároveň indosovaním zmenky došlo ku skutočnosti, že súčasný žalobca (nadobúdateľ zmenky) tvrdí, že nemá žiadnu vedomosť o pôvodnom kauzálnom vzťahu medzi vystaviteľom zmenky a spoločnosťou POHOTOVOSTĚ, s.r.o., a teda nie je možné overiť či a aká časť úveru bola uhradená, resp. či žalobca nevymáha aj plnenia založené na neprijateľných zmluvných podmienkach. Použitie zmenky v spotrebiteľských vzťahoch má obmedzené použitie a jej použitie môže byť aj neprijateľnou zmluvnou podmienkou. Odvolací súd sa stotožňuje so záverom súdu prvého stupňa o neplatnosti dohody o vyplňovacom práve. Výsledkom použitia neplatnej dohody o vyplňovacom práve nemôže byť platná zmenka. Ak teda predložená zmenka nie je platná, preto nebolo možné žalobe vyhovieť.

Žalobca napadol rozsudok Okresného súdu Vranov nad Topľou v celom rozsahu, teda aj v časti zastavenia konania o časť zmenkového úroku.

Aj v tejto časti preto odvolací súd rozsudok potvrdil, nakoľko súd prvého stupňa konal v zmysle § 96 ods. 1 O.s.p., nakoľko k čiastočnému späťvzatiu došlo postupom samotného žalobcu.

Z uvedených dôvodov odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdil postupom podľa § 219 ods. 1 O.s.p.

O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p. V odvolacom konaní žalobca nebol úspešný, nemá preto právo na náhradu trov odvolacieho konania. Žalovaný v odvolacom konaní úspešný bol, trovy konania mu však nevznikli.

Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zák. č. 757/2004 Z.z. o súdoch).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.